

POSTANOWIENIE Z DNIA 27 LUTEGO 2007 R.

I KZP 38/06

Przez postępowanie sądowe (art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.) rozumieć należy przeprowadzenie rozprawy głównej i wydanie końcowego orzeczenia przy zachowaniu wszelkich warunków ustawowych, a zatem tok czynności procesowych od momentu określonego w art. 381 k.p.k. do momentu określonego w art. 418 k.p.k.

Przewodniczący: Pierwszy Prezes SN L. Gardocki.

Sędziowie SN: A. Deptuła, J. Dołty (sprawozdawca).

Prokurator Prokuratury Krajowej: A. Herzog.

Sąd Najwyższy w sprawie Jana D., po rozpoznaniu przedstawionego na podstawie art. 441 § 1 k.p.k. przez Sąd Okręgowy w G. postanowieniem z dnia 24 listopada 2006 r., zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy:

„Czy bezwzględną przyczynę odwoławczą w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. – zdanie pierwsze, stanowi każda sytuacja, w której oskarżony przez pewien fragment postępowania sądowego (niezależnie od czasu trwania tego fragmentu) nie posiadał obrońcy w sytuacji obrony obligatoryjnej w znaczeniu art. 79 § 1 k.p.k., nawet w przypadku gdy przewod sądowy, w następstwie którego zapadł zaskarżony wyrok nie był dotknięty taką wadą wobec faktu prowadzenia rozprawy od początku już z udziałem obrońcy?”

p o s t a n o w i ł odmówić podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

Przedstawione przez Sąd Okręgowy w G. zagadnienie prawne wyłoniło się w następującej sytuacji procesowej.

Po wniesieniu aktu oskarżenia przeciwko Janowi D. o przestępstwa z art. 190 § 1 k.k., Sąd Rejonowy w Z. powziął wątpliwości co do poczytalności oskarżonego i postanowieniem z dnia 18 października 2004 r. dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy psychiatrów, zaś w dniu 19 października 2004 r. wyznaczył oskarżonemu obrońcę z urzędu. Po złożeniu przez biegłych opinii, stwierdzającej, że oskarżony miał zachowaną zdolność rozpoznania znaczenia czynów, natomiast ograniczoną w stopniu nieznacznym zdolność pokierowania swoim postępowaniem, sąd ten doszedł do wniosku, iż zachodzą warunki określone w art. 79 § 2 k.p.k., i z tego powodu cofnął wyznaczenie obrońcy z urzędu. Przeprowadził następnie przewód sądowy i w dniu 13 maja 2005 r. rozprawę odroczył z terminem z urzędu. Kolejny termin rozprawy wyznaczono na dzień 2 listopada 2005 r., przy czym oskarżonemu ponownie wyznaczono obrońcę z urzędu. Na kolejnej rozprawie w dniu 28 listopada 2005 r. Sąd Rejonowy w Z. postanowił prowadzić rozprawę od początku, uznając, że błędnie doszło do zwolnienia obrońcy z pełnionych obowiązków. Po przeprowadzeniu od początku rozprawy z udziałem obrońcy z urzędu, Sąd pierwszej instancji w dniu 15 maja 2006 r. wydał wyrok w sprawie oskarżonego Jana D. Wyrok ten został skarżony apelacją przez obrońcę, który podniósł zarzuty obrazy prawa materialnego oraz błędu w ustaleniach faktycznych.

Sąd Okręgowy w G., orzekając jako sąd odwoławczy, na rozprawie w dniu 24 listopada 2006 r., powziął wątpliwości, które wyraził w prezentowanym na wstępie pytaniu. Z uzasadnienia postanowienia wynika, że Sąd Okręgowy w G. przychyliła się do takiej interpretacji art. 439 § 1 pkt 10

k.p.k., w myśl której każda sytuacja, kiedy oskarżony – co do którego zachodzą przesłanki podstawy obrony obligatoryjnej – przez pewien fragment postępowania sądowego nie posiadał obrońcy, nawet wówczas, gdy przewod sądowy, w następstwie którego zapadł zaskarżony wyrok nie został taką wadą dotknięty, stanowiłaby bezwzględłą przyczynę odwoławczą w rozumieniu powołanego przepisu.

Prokurator Prokuratury Krajowej, pismem z dnia 15 stycznia 2007 r., zajmując stanowisko w przedmiocie sformułowanego zagadnienia prawnego, wniósł o odmowę podjęcia uchwały, podnosząc, że w sprawie nie zostały spełnione warunki z art. 441 § 1 k.p.k. Zdaniem prokuratora w sytuacji procesowej, jaka zaistniała w niniejszej sprawie, możliwa była konwalidacja postępowania sądowego w tej części, w jakiej przeprowadzone ono zostało bez obrońcy, którego udział był obligatoryjny na podstawie art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przekazanie Sądowi Najwyższemu w trybie art. 441 § 1 k.p.k. zagadnienia prawnego wymagającego zasadniczej wykładni ustawy uzależnione jest od łącznego wystąpienia szeregu przesłanek – musi się ono wyłonić przy rozpoznawaniu środka odwoławczego i mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w postępowaniu odwoławczym oraz dotyczyć istotnego problemu interpretacyjnego, związanego z wykładnią przepisu, który w praktyce sądowej jest rozbieżnie interpretowany albo też jest wadliwie lub niejasno sformułowany (zob. postanowienia Sądu najwyższego: z dnia 29 listopada 2006 r., I KZP 26/06, OSNKW 2006, z. 12, poz. 109 i z dnia 26 lutego 2004 r., I KZP 41/03, OSNwSK 2004, poz. 406; R. A. Stefański: Instytucja pytań prawnych do Sądu Najwyższego w sprawach karnych, Kraków 2001, s. 254).

Zasadnie prokurator Prokuratury Krajowej wskazał, że w tej sprawie nie zostały spełnione przesłanki określone w art. 441 § 1 k.p.k.

W art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k., w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 10 stycznia 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. Nr 17, poz. 155), zawężono zakres tej przyczyny do uchybień zaistniałych w postępowaniu sądowym. Tym samym, dokonując tej zmiany ustawodawca przesądził spór jaki powstał na gruncie poprzedniej treści tego przepisu, dotyczący stosowania art. 439 § 1 pkt 6 k.p.k. (w poprzednim brzmieniu) do uchybień zaistniałych w postępowaniu przygotowawczym. Wobec wyraźnej treści art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. stracił na aktualności pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2001 r., I KZP 48/00, OSNKW 2001, z. 5-6, poz. 42, że przepis art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. może mieć zastosowanie do uchybień postępowania przygotowawczego jedynie w wyjątkowych wypadkach gdy w postępowaniu sądowym uchybienie w zakresie zapewnienia obrony obligatoryjnej nie zostało konwalidowane.

Bezwzględną przyczynę odwoławczą – zgodnie z art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. – stanowi sytuacja, gdy oskarżony w postępowaniu sądowym nie miał obrońcy w wypadkach określonych w art. 79 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 80 k.p.k. lub obrońca nie brał udziału w czynnościach, w których jego udział był obowiązkowy. Treść tego przepisu nie pozostawia wątpliwości, że przez postępowanie sądowe (art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.) rozumieć należy przeprowadzenie rozprawy głównej i wydanie końcowego orzeczenia przy zachowaniu wszelkich warunków ustawowych, a zatem tok czynności procesowych od momentu określonego w art. 381 k.p.k. do momentu określonego w art. 418 k.p.k.

W sytuacji procesowej, jaka zaistniała w niniejszej sprawie, przeprowadzona od początku rozprawa, od dnia 28 listopada 2005 r. do chwili wyrokowania w dniu 15 maja 2006 r., toczyła się z udziałem obrońcy z urzę-

du, a zatem brak podstaw do przyjęcia, iż w sprawie zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.

Oczywiste wady w postępowaniu Sądu Rejonowego w Z., jakie wystąpiły do czasu podjęcia decyzji o ponownym wyznaczeniu obrony z urzędu i prowadzenia rozprawy od początku, mimo iż doszło do nich na pewnym etapie sądowego stadium procesu, nie mają żadnego znaczenia dla kontroli instancyjnej zaskarżonego orzeczenia.

Z tych względów należało odmówić podjęcia uchwały.